

Zaak C-254/19

Verzoek om een prejudiciële beslissing

Datum van indiening:

26 maart 2019

Verwijzende rechter:

High Court (Ierland)

Datum van de verwijzingsbeslissing:

13 maart 2019

Verzoekende partij:

Friends of the Irish Environment Limited

Verwerende partij:

An Bord Pleanála

DE HIGH COURT

RECHTERLIJKE TOETSING

[OMISSIS]

TUSSEN

FRIENDS OF THE IRISH ENVIRONMENT LIMITED

VERZOEKSTER

EN

AN BORD PLEANÀLA

VERWEERDER

SHANNON LNG LIMITED

ANDERE PARTIJ

**BESLISSING TOT VERWIJZING NAAR HET HOF VAN JUSTITIE VAN
DE EUROPESE UNIE**

1. DE VERWIJZENDE RECHTER

- 1 Dit verzoek om een prejudiciële beslissing overeenkomstig artikel 267 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (hierna: „VWEU”) wordt ingediend door de High Court (rechter in eerste aanleg, Ierland). [OMISSIS].

2. PARTIJEN IN HET HOOFDGEDING EN HUN VERTEGENWOORDIGERS

Friends of the Irish Environment Ltd. [OMISSIS]

An Bord Pleanála [OMISSIS].

[Or. 2] Shannon LNG Ltd. [OMISSIS]

3. VOORWERP VAN HET HOOFDGEDING EN RELEVANTE FEITEN

Overzicht

- 2 Het hoofdgeding betreft de vraag of een beslissing ter verlenging van de looptijd van een vergunning valt onder richtlijn 92/43/EEG van de Raad van 21 mei 1992 inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna (hierna: „habitatrichtlijn”)¹. Meer specifiek betreft het hoofdgeding de vraag of de procedurele vereisten van artikel 6, lid 3, van de habitatrichtlijn uitsluitend van toepassing zijn bij de oorspronkelijke verlening van de vergunning dan wel ook gelden voor een daaropvolgende beslissing die de looptijd van de vergunning verlengt, maar geen fysieke wijziging toestaat van het project zoals dat oorspronkelijk is goedgekeurd.

Feiten

- 3 An Bord Pleanála (Iers planbureau) verleende op 31 maart 2008 een vergunning (hierna: „bouwvergunning van 2008”) voor een hervergassingsterminal voor vloeibaar aardgas (hierna: „gasterminal”).
- 4 In het kader van zijn besluitvormingsproces moest An Bord Pleanála krachtens het nationaal recht een milieueffectbeoordeling (hierna: „MEB”) van het geplande project uitvoeren. Ook uit hoofde van het Unierecht was een MEB verplicht in situaties waarin het project onder een van de projectcategorieën valt als bedoeld in bijlage II bij richtlijn 2011/92/EU van het Europees Parlement en de Raad van

¹ PB 1992, L 206, blz. 7-50.

13 december 2011 betreffende de milieueffectbeoordeling van bepaalde openbare en particuliere projecten (hierna „MER-richtlijn”).²

- 5 Het geplande project grenst aan wat nu twee Natura 2000-gebieden zijn, namelijk i) de speciale beschermingszone rond de benedenloop van de rivier de Shannon (gebiedscode IE0002165), en ii) de speciale beschermingszone rond de mondingen van de rivier de Shannon en de rivier de Fergus (gebiedscode IE0004077). [Or. 3]
- 6 Op de datum van de beslissing van An Bord Pleanála om de bouwvergunning te verlenen, namelijk 31 maart 2008, was de habitatrichtlijn niet naar behoren omgezet in nationaal recht. In de belangrijkste uitvoeringsvoorschriften, namelijk de EC (Natural Habitats) Regulations 1997 (voorschriften van 1997 tot uitvoering van de bepalingen van de Europese Gemeenschap inzake natuurlijke habitats) (wettelijk instrument nr. 94 van 1997), werd de uitvoering van een passende beoordeling in het kader van de doelstellingen van de habitatrichtlijn ten onrechte gelijkgesteld aan de uitvoering van een MEB in het kader van de MER-richtlijn.
- 7 Deze wijze van omzetting werd afgekeurd door het Hof in zijn arrest in zaak C-418/04, Commissie/Ierland (EU:C:2007:780, zie met name de punten 230 en 231).
- 8 Arrest C-418/04 werd gewezen op 13 december 2007, ongeveer drie maanden vóór de beslissing van An Bord Pleanála om de bouwvergunning van 2008 te verlenen.
- 9 Samengevat betekent dit dus dat de bouwvergunning van 2008 werd verleend uit hoofde van een regeling van nationaal recht die de habitatrichtlijn niet naar behoren had omgezet. In de formele beslissing om de bouwvergunning te verlenen, wordt niet verwezen naar de habitatrichtlijn, noch naar de twee Natura 2000-gebieden. De beslissing bevat dus geen „volledige, precieze en definitieve constatering en conclusies [...] die elke redelijke wetenschappelijke twijfel over de gevolgen van de geplande werkzaamheden voor [het] betrokken [gebied] wegnemen”, zoals vereist op grond van zaak C-404/09, Commissie/Spanje (EU:C:2011:768).
- 10 De bouwvergunning van 2008 legde een termijn van tien jaar op voor het uitvoeren en voltooiën van de in het kader van het project voorgenomen werkzaamheden (hierna: „bouwfase”). De vergunning legt geen termijn op voor de daaropvolgende exploitatie van de gasterminal (hierna: „operationele fase”).
- 11 Uiteindelijk werd in deze periode van tien jaar nooit begonnen met de werkzaamheden. De ontwikkelaar legt in het kort uit dat de vertragingen onder meer werden veroorzaakt door wijzigingen in het Ierse beleid inzake de toegang

² PB 2012, L 26, blz. 1-21.

tot het nationale gastransmissienet en, meer in het algemeen, door de economische situatie vanaf 2008.

- 12 In september 2017 diende de ontwikkelaar een aanvraag in om de projectvoorwaarden aldus te wijzigen dat de bouwfase met nog eens vijf jaar werd verlengd. An Bord Pleanála besloot deze aanvraag goed te keuren, met als gevolg dat de bouwfase nu op 31 maart 2023 zal aflopen. [Or. 4]
- 13 De beslissing werd aangevochten door middel van een procedure voor rechterlijke toetsing voor de High Court (rechter in eerste aanleg, Ierland). De High Court heeft besloten om een aantal vragen aan het Hof voor te leggen.

4. TOEPASSELIJKE WETTELIJKE BEPALINGEN

Unierecht

- 14 Artikel 6, lid 3, van de habitatrichtlijn is de belangrijkste bepaling van Unierecht waarvan het Hof om uitlegging wordt verzocht.

Iers nationaal recht

- 15 De volgende bepalingen van de Planning and Development Act 2000 (wet van 2000 inzake ruimtelijke ordening en ontwikkeling) (nr. 30 van 2000) (hierna: „PDA van 2000”) zijn relevant.
- 16 In section 40, lid 1, PDA is bepaald dat de vergunning na het verstrijken van de bouwfase van een bouwvergunning ophoudt van toepassing te zijn.

„40.–(1) Onverminderd lid 2 houdt een vergunning die overeenkomstig dit deel is verleend, op van toepassing te zijn bij het verstrijken van de desbetreffende periode (zonder gevolgen evenwel voor de geldigheid van de vóór het verstrijken van die periode verrichte activiteiten) wat betreft –

- (a) het volledige project, in gevallen waarin met het project waarop de vergunning betrekking heeft tijdens die periode niet van start wordt gegaan, en
- (b) het deel van het project dat binnen die periode niet is voltooid, in gevallen waarin met het project tijdens die periode van start wordt gegaan.”

- 17 Section 42 PDA van 2000 regelt de verlenging van de looptijd van een bouwvergunning. In het kort wordt in section 42 voorzien in twee alternatieve grondslagen waarop een aanvraag voor een verlenging van de looptijd kan worden ingediend. De eerste betreft gevallen waarin tijdens de periode waarvoor een verlenging wordt aangevraagd aanzienlijke werkzaamheden zijn verricht overeenkomstig de bouwvergunning en het project binnen een redelijke tijd zal

worden afgerond. De tweede betreft gevallen waarin overwegingen van commerciële, economische of technische aard spelen waarop de aanvrager geen invloed heeft en die de aanvang van het project of de uitvoering van aanzienlijke werkzaamheden overeenkomstig de bouwvergunning op belangrijke wijze belemmeren.

- 18 Ten aanzien van de tweede grondslag, dat wil zeggen commerciële, economische of technische overwegingen, is in section 42 een aantal waarborgen ingebouwd om ervoor te zorgen dat oude, onbenutte bouwvergunningen [Or. 5] de verdere ontwikkeling van het beleid inzake ruimtelijke ordening niet ondermijnen. Een verlenging van de looptijd kan bijvoorbeeld niet worden toegekend wanneer de ontwikkelingsdoelstellingen van het ontwikkelingsplan sinds de datum van de vergunning op zodanig ingrijpende wijze zijn veranderd dat het project niet langer in overeenstemming zou zijn met de passende ruimtelijke ordening en duurzame ontwikkeling van het gebied. Ook mag er geen sprake zijn van tegenstrijdigheden met de ministeriële richtsnoeren.
- 19 Wat bovendien van belang is, is dat een aanvullende garantie is ingebouwd om de naleving van zowel de MER-richtlijn als de habitatrictlijn te waarborgen. Meer specifiek moet de lokale dienst voor ruimtelijke ordening, *wanneer nog niet van start is gegaan met het project*, ervan overtuigd zijn dat een MEB, een passende beoordeling of beide beoordelingen, indien vereist, werd(en) uitgevoerd voordat de bouwvergunning werd verleend (section 42, lid 1, onder a), ii), punt IV).
- 20 Section 42 bevat nog een garantie ten aanzien van de duur waarvoor verlenging van de looptijd kan worden toegekend. De aanvullende periode mag uitdrukkelijk niet langer zijn dan vijf jaar. Bovendien kan slechts één keer een aanvraag voor een verlenging van de looptijd worden ingediend.
- 21 De sections 146B en 146C PDA van 2000 voorzien in een procedure volgens welke een specifiek soort bouwvergunning, die beschikbaar is in het geval van ontwikkeling van strategische infrastructuur, kan worden aangepast. In deze sections is geen nadrukkelijke bepaling opgenomen inzake het uitvoeren van een onderzoek of passende beoordeling in het kader van de habitatrictlijn.
- 22 Section 50 PDA van 2000 (zoals gewijzigd) bepaalt dat een persoon de geldigheid van een beslissing inzake ruimtelijke ordening alleen kan betwisten door middel van een verzoek om rechterlijke toetsing. Voor een verzoek om rechterlijke toetsing geldt een termijn van acht weken. De High Court kan besluiten de termijn in bepaalde specifieke omstandigheden te verlengen.
- 23 Het bestaan van deze termijn is door de nationale rechter zo uitgelegd dat deze zich ertegen verzet dat een rechtzoekende – in een rechterlijke toetsingsprocedure met betrekking tot een latere beslissing inzake ruimtelijke ordening – klachten indient die in wezen betrekking hebben op een *eerdere* beslissing inzake ruimtelijke ordening ten aanzien waarvan de termijn reeds lang verstreken is. Een rechter kan op basis hiervan besluiten een rechterlijke toetsingsprocedure te

schrappen. In dit opzicht kijkt de rechter naar de inhoud van de betwisting en niet slechts naar de vorm ervan. Het ontbreken van een formeel rechtsmiddel waarmee wordt verzocht om nietigverklaring van de eerdere beslissing inzake ruimtelijke ordening is dus niet doorslaggevend. **[Or. 6]**

- 24 Tussen de i) nationale jurisprudentie inzake termijnen en ii) de rechtspraak van het Hof waarin de verplichting wordt vastgesteld voor bevoegde autoriteiten om herstelmaatregelen te nemen lijkt een spanningsveld te bestaan. Deze herstelverplichting werd vastgesteld in de arresten Wells (C-201/02, EU:C:2004:12), en Stadt Wiener Neustadt (C-348/15, EU:C:2016:882). In de rechtspraak van het Hof lijkt een onderscheid te worden gemaakt tussen i) het vaststellen van een termijn voor het inleiden van een geding tegen vergunningen waarvan wordt beweerd dat zij in strijd zijn met de MER-richtlijn, en ii) de (blijvende) herstelverplichting van bevoegde autoriteiten. Vergelijkbare beginselen zijn waarschijnlijk van toepassing op de habitatrichtlijn: in het arrest Grüne Liga (C-399/14, EU:C:2016:10) wordt in ieder geval – zij het in de context van artikel 6, lid 2, van de habitatrichtlijn – erkend dat de geschiktheid van een passende beoordeling mogelijkerwijs achteraf moet worden onderzocht.
- 25 De nationale regelgeving ter omzetting van de habitatrichtlijn werd herzien naar aanleiding van het arrest van het Hof in de zaak Commissie/Ierland (C-418/04, EU:C:2007:780). De twee belangrijkste pijlers van de nieuwe regeling zijn deel XAB van de PDA van 2000 (zoals ingevoerd bij de herziening van 2010 van de wet inzake ruimtelijke ordening en ontwikkeling) en de Birds and Natural Habitats Regulations 2011 (voorschriften van 2011 inzake het behoud van de vogelstand en de natuurlijke habitats) (wettelijk instrument nr. 477 van 2011) (hierna: „voorschriften van 2011”). De bedoeling lijkt te zijn geweest dat de twee regelingen elkaar uitsluiten, dat wil zeggen besluitvorming over het milieu valt onder de ene of onder de andere regeling, maar niet onder beide. Zoals [ter terechtzitting is] besproken, stelt An Bord Pleanála echter dat er een *derde* categorie van milieubesluitvorming bestaat, die buiten beide regelingen valt.
- 26 Voor beide regelingen is in de wetgeving een algemeen kader vastgesteld dat voldoet aan de procedurele vereisten van de habitatrichtlijn en wordt vervolgens het soort milieubesluitvorming vastgesteld dat onder het algemene kader valt. Het voordeel hiervan is dat het niet nodig is om talrijke wetgevingsteksten te herzien.
- 27 De reeks beslissingen die valt onder deel XAB van de PDA van 2000 is beperkter dan bij de voorschriften van 2011. Deel XAB is van toepassing op beslissingen die in section 177U, lid 8, PDA van 2000 zijn gedefinieerd als „vergunningen voor een voorgenomen project”.

„(8) Voor deze section betekent ‚vergunning voor een voorgenomen project’, in voorkomend geval:

- (a) de verlening van een vergunning;

- (b) de beslissing van de raad om de vergunning te verlenen in het kader van een bouwaanvraag of een beroep; **[Or. 7]**
 - (c) de vergunning voor een project in de zin van deel IX;
 - (d) de goedkeuring van een project dat kan worden uitgevoerd door een lokale autoriteit overeenkomstig deel X of deel XAB, of van een project dat kan worden uitgevoerd overeenkomstig deel XI;
 - (e) de goedkeuring van een project in het intergetijdengebied overeenkomstig deel XV;
 - (f) de goedkeuring van een project overeenkomstig section 43 van de [OMISSIS] [Transport (Railway Infrastructure) Act 2001 (wet van 2001 inzake vervoer (spoorinfrastructuur))];
 - (g) de goedkeuring van een project overeenkomstig section 51 van de Roads Act 1993 (wegewet van 1993), of
 - (h) een vervangende vergunning overeenkomstig deel XA.”
- 28 Dit zijn allemaal beslissingen die worden genomen op grond van de PDA van 2000 of door An Bord Pleanála in de uitoefening van een taak die hem is toegekend, bijvoorbeeld krachtens de wegwet.
- 29 Wat van belang is, is dat deze lijst van beslissingen geen beslissing omvat die wordt genomen krachtens section 42 of section 146B PDA van 2000.
- 30 De werkingssfeer van de voorschriften van 2011 is veel breder. Het bereik van deze voorschriften wordt bepaald door de gerelateerde definities van „vergunning” en „project”, die zijn opgenomen in regulation 2 daarvan.
- 31 Een „vergunning” wordt als volgt gedefinieerd:
- „vergunning”: elke licentie, toelating, machtiging, uitzondering, vrijstelling, goedkeuring of een andere soortgelijke toestemming die wordt verleend door of namens een overheidsinstantie in verband met een activiteit, plan of project met mogelijke gevolgen voor een Europees gebied, met inbegrip van de goedkeuring door een overheidsinstantie van haar eigen bestemmingsplannen of -projecten.”
- 32 Een „project” wordt als volgt gedefinieerd:
- „project’: met uitzondering – behalve wanneer duidelijk is dat iets anders wordt bedoeld – van projecten waarvoor een vergunning is vereist in de zin van de Planning and Development Acts 2000 to 2011 (wetten van 2000 tot en met 2011 inzake ruimtelijke ordening en ontwikkeling):

- (a) de ontwikkeling van het grondgebruik of van infrastructuur, met inbegrip van het bruikbaar maken van grond of het aanbrengen van voorzieningen daarop;
- (b) de winning of exploitatie van minerale hulpbronnen, de prospectie van minerale hulpbronnen, turfsteken, of de exploitatie van hernieuwbare energiebronnen, en
- (c) overige activiteiten met betrekking tot het gebruik van grond,

die door een overheidsinstantie in aanmerking moeten worden genomen voor de vaststelling, uitvoering, autorisatie of goedkeuring, met inbegrip van de herziening, evaluatie, vernieuwing of verlenging van de datum van verstrijken van eerdere goedkeuringen; niettegenstaande de algemene aard van het bovenstaande omvat dit begrip ook projecten als bedoeld onder a), b) of c), waarop de uitoefening van de wettelijke bevoegdheid van toepassing is, uit hoofde van dat project of van een goedkeuring die voor dat project wordt aangevraagd krachtens een van de wetgevingsteksten als bedoeld in de tweede bijlage bij deze voorschriften”. [Or. 8]

- 33 Bij de definitie van „project” is geprobeerd om ervoor te zorgen dat de voorschriften van 2011 en de bepalingen van deel XAB van de PDA van 2000 elkaar niet overlappen. Zoals blijkt valt een „project” buiten de werkingssfeer van de voorschriften van 2011 wanneer er een „vergunning” voor vereist is in de zin van de PDA van 2000. Het probleem is echter dat de term „vergunning” niet is gedefinieerd in de PDA van 2000. Het dichtst in de buurt van een dergelijke definitie in het kader van de PDA van 2000 komt de definitie van „vergunning voor een voorgenomen project” in section 177U, lid 8. De term „vergunning” is natuurlijk wel gedefinieerd in het Unierecht, met name in de MER-richtlijn.
- 34 Men zou verwachten dat de twee regelingen, dat wil zeggen deel XAB en de voorschriften van 2011, elkaar uitsluiten. In dat geval wordt met de verwijzing naar vergunningen overeenkomstig de PDA van 2000 in de definitie van „project” in regulation 2 van de voorschriften van 2011 beoogd aan te geven dat wanneer een specifieke besluitvormingsprocedure onder deel XAB van de PDA van 2000 valt, het niet nodig is om deze vereisten in het kader van de voorschriften van 2011 nogmaals toe te passen. De concrete bewoordingen van de wettelijke bepalingen zijn echter onduidelijk.

5. GRONDEN VOOR DE VERWIJZING

- 35 De belangrijkste vraag in dit geding is of een uitbreiding of verlenging van de bouwfase van een vergunning onder artikel 6, lid 3, van de habitatrichtlijn valt. Een vergelijkbare vraag is aan het Hof gesteld in zaak C-411/17, Inter-Environnement Wallonie ASBL. Advocaat-generaal Kokott heeft op 29 november 2018 conclusie genomen in die zaak (EU:C:2018:972).

- 36 De High Court heeft om de volgende redenen geconcludeerd dat het verwachte arrest in zaak C-411/17 waarschijnlijk niet alle vragen zal beantwoorden die de High Court in het hoofdgeding moet oplossen. Ten eerste verschilt de aard van de verlenging van de looptijd waarom in de twee procedures wordt verzocht. Zaak C-411/17 heeft betrekking op een termijn voor de *operationele fase* van een project. Meer specifiek had de opwekking van elektriciteit in 2015 moeten zijn stopgezet wanneer het Belgische recht vervolgens niet was gewijzigd. Het hoofdgeding voor de High Court heeft daarentegen betrekking op een termijn voor de *bouwfase* van een [Or. 9] project. Het valt derhalve te verwachten dat zelfs wanneer het Hof in zaak C-411/17 van oordeel is dat de habitatrichtlijn van toepassing is op de feiten van die zaak, de vraag voor de High Court of andere beginselen van toepassing zijn op een termijn voor een bouwfase daarmee nog niet is beantwoord.
- 37 Ten tweede hebben de feiten van zaak C-411/17 betrekking op een kerncentrale. De zaak geeft dus aanleiding tot vragen met betrekking tot *grensoverschrijdende* gevolgen, wat resulteert in vragen met betrekking tot het Verdrag van Espoo, die niet rijzen in het hoofdgeding voor de High Court. De zaak geeft mogelijk ook aanleiding tot vragen ten aanzien van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie.
- 38 Ten derde betekent het feit dat An Bord Pleanála een onderzoek op ad-hocbasis heeft uitgevoerd dat het noodzakelijk kan zijn om te beslissen over de vraag met welke overwegingen een besluitvormer rekening moet houden bij de uitvoering van een onderzoek in het kader van een aanvraag tot verlenging van de looptijd van een vergunning. De vraag is dan, wat precies moet worden beoordeeld. Is het voldoende wanneer de bevoegde autoriteit rekening houdt met wijzigingen in het regelgevend kader, bijvoorbeeld i) de tussentijdse aanwijzing van Europese gebieden; ii) veranderde milieuomstandigheden in het omliggende gebied, en iii) nieuwe wetenschappelijke bevindingen; of moet de bevoegde autoriteit het uitgangspunt van het project heroverwegen[?] Het zal ook noodzakelijk zijn om te onderzoeken of het antwoord op deze vraag anders is in gevallen waarin de vereisten van de habitatrichtlijn niet naar behoren werden nageleefd op het moment dat verlenging van de oorspronkelijke bouwvergunning is verleend (zie zaak C-201/02, Wells, en zaak C-399/14, Grüne Liga).
- 39 Ten vierde kan het feit dat de bouwvergunning van 2008 niet meer geldig was op het moment dat An Bord Pleanála besloot de looptijd van de vergunning te verlengen, relevant zijn voor de analyse van het Hof in het kader van een verwijzing van de High Court op grond van artikel 267 [VWEU]. Het is op zijn minst verdedigbaar dat een beslissing om een verlopen bouwvergunning te *herstellen* beter kan worden vergeleken met de toekenning van een „vergunning” dan met een beslissing om een geldige bouwvergunning te verlengen.
- 40 Ten vijfde kent het Ierse nationale recht reeds een bepaling die tot doel lijkt te hebben om naleving van de vereisten van de habitatrichtlijn te waarborgen in het kader van een aanvraag om de looptijd van een bouwvergunning te verlengen,

namelijk section 42 PDA van 2000. De High Court is van oordeel dat een aanvraag tot verlenging van de looptijd van een bouwvergunning bij een correcte uitlegging van de [Or. 10] PDA van 2000 uitsluitend kan worden ingediend op grond van section 42 en niet op grond van de sections 146B en 146C. De ontwikkelaar betoogt dat de High Court zich niet mag baseren op deze uitlegging van het nationale recht in gevallen waarin de verzoeker om rechterlijke toetsing in zijn betoog niet stelt dat de beslissing om de bouwvergunning te verlengen, is genomen op grond van de onjuiste section. De vraag rijst of de verplichting van een nationale rechter, zoals de High Court, om het nationale recht uit te leggen in het licht van het Unierecht er afhankelijk van kan worden gesteld dat de partijen in het hoofdgeding een *nadrukkelijk middel* in die zin hebben aangevoerd.

- 41 Tot slot betogen An Bord Pleanála en de ontwikkelaar dat degene die bezwaar maakt, in het kader van een verzoek om rechterlijke toetsing waarbij de geldigheid van een beslissing om de looptijd van een vergunning te verlengen wordt betwist, niet met succes kan betogen dat de oorspronkelijke beslissing om de vergunning te verlenen ongeldig was wegens niet-naleving van de habitatrichtlijn. Deze kwestie geeft aanleiding tot de onderstaande zesde vraag. [Or. 11]

6. VRAGEN VOOR VERWIJZING OP GROND VAN ARTIKEL 267 [VWEU]

- 1) Vormt een beslissing om de looptijd van een vergunning te verlengen een projectovereenkomst waarop artikel 6, lid 3, van richtlijn 92/43/EEG van de Raad van 21 mei 1992 inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna (hierna: „habitatrichtlijn”) van toepassing is? [OMISSIS]
- 2) Zijn enige van de volgende overwegingen van invloed op het antwoord op de eerste vraag?
 - (A) De vergunning (waarvan de looptijd moet worden verlengd) is verleend op grond van een bepaling van nationaal recht waarbij de habitatrichtlijn niet naar behoren werd omgezet, aangezien in de wettelijke regeling een passende beoordeling in de zin van de habitatrichtlijn ten onrechte werd gelijkgesteld met een milieueffectbeoordeling als bedoeld in de MER-richtlijn (richtlijn 2011/92/EG). [OMISSIS]
 - (B) In de vergunning, zoals die oorspronkelijk werd verleend, is niet vermeld of de vergunningaanvraag werd behandeld in het kader van fase 1 of fase 2 van artikel 6, lid 3, van de habitatrichtlijn, en de vergunning bevat geen „volledige, precieze en definitieve constatering en conclusies [...] die elke redelijke wetenschappelijke twijfel over de gevolgen van de geplande werkzaamheden voor [het] betrokken [gebied] wegnemen”, zoals vereist op grond van zaak C-404/09, Commissie/Spanje.

- (C) De oorspronkelijke looptijd van de vergunning is verstreken en dus is de vergunning niet langer geldig ten aanzien van het volledige project. In afwachting van de mogelijke verlenging kunnen op grond van de vergunning geen werkzaamheden worden uitgevoerd.
- (D) Tot nu toe werden op grond van de vergunning geen werkzaamheden uitgevoerd. **[Or. 12]**
- 3) Indien de eerste vraag bevestigend wordt beantwoord, welke overwegingen [moet] de bevoegde autoriteit dan in aanmerking nemen bij het uitvoeren van een onderzoek in het kader van fase 1 op grond van artikel 6, lid 3, van de habitatrichtlijn? Moet de bevoegde autoriteit bijvoorbeeld alle of enige van de volgende overwegingen in aanmerking nemen: (i) of sprake is van wijzigingen in de voorgenomen werkzaamheden en het beoogde gebruik; (ii) of de milieuachtergrond veranderd is, bijvoorbeeld wat betreft de aanwijzing van Europese gebieden na de datum van de beslissing om een vergunning te verlenen; (iii) of sprake is van relevante veranderingen in de wetenschappelijke kennis, bijvoorbeeld meer actuele onderzoeken inzake het bijzondere belang van Europese gebieden? Of moet de bevoegde autoriteit de milieueffecten van het volledige project beoordelen?
- 4) Moet een onderscheid worden gemaakt tussen (i) een vergunning die een termijn oplegt voor de periode van een activiteit (operationele fase), en (ii) een vergunning die slechts een termijn oplegt voor de periode waarin bouwwerkzaamheden mogen plaatsvinden (bouwfase), maar, mits de bouwwerkzaamheden binnen die termijn zijn voltooid, geen termijn oplegt voor de activiteit of exploitatie?
- 5) Geldt ten aanzien van de verplichting van een nationale rechter om het recht zoveel mogelijk uit te leggen in overeenstemming met de bepalingen van de habitatrichtlijn en het Verdrag van Aarhus het vereiste dat de partijen bij het geding die uitleggingsvragen uitdrukkelijk hebben opgeworpen en, zo ja, in hoeverre? Moet de nationale rechter, meer specifiek, wanneer het nationale recht voorziet in twee besluitvormingsprocessen, waarvan slechts één de naleving van de habitatrichtlijn waarborgt, het nationale recht aldus uitleggen dat alleen het conforme besluitvormingsproces kan worden ingeroepen, ook al hebben de partijen bij de zaak die hij behandelt deze uitlegging niet aangevoerd?
- 6) Indien het antwoord op de tweede vraag, onder A, luidt dat in overweging moet worden genomen of de vergunning (waarvan de looptijd moet worden verlengd) werd verleend op grond van een bepaling van nationaal recht waarbij de habitatrichtlijn niet naar behoren werd omgezet, moet de nationale rechter dan een regel van nationaal procesrecht buiten toepassing laten die een partij die bezwaar maakt tegen het project belet de geldigheid van een eerdere (verlopen) vergunning te betwisten in het kader van een latere vergunningaanvraag? **[Or. 13]**

Is een dergelijke regel van nationaal procesrecht in strijd met de verplichting tot het nemen van herstelmaatregelen, zoals die onlangs in zaak C-348/15, Stadt Wiener Neustadt, is bevestigd?

[OMISSIS]

High Court (Ierland)

13 maart 2019

WERKDOCUMENT